

1 TIMOTEO

Nacharam hēsap Pabloou Timoteoog p'ã deepäitarr

Chi p'ätarr. ChamΛ k'ΛΛn carta numí Timoteoog deepäitarr maimua Titoog deepäitarr dāi mak'ΛΛn t'ärjupta hābmiecha Pabloou p'ätarr k'ΛΛnau. MΛk'ΛΛn carta pastornaan hat'eeta p'ätarr haawai negōonau “cartas pastorales” haajem.

K'aígta p'ã deepäijī. Pabloou mag carta deepäi sim jaar, Timoteo pastor hajim haajem Efesoom iglesia hee; magua hirigta deepäijim haajem. Warrcha Pabloou Efeso p'öbör hee maach peerdΛajem hiek jaauwimaawai hōor k'apaana hūu Cristo hiek hΛk'ajierram haajem. Mag hΛk'a p'öbaaderr haigmua Timoteoogta Pabloou chi Efesoom iglesia jaau pΛatarr haawai Timoteon p'idag pōomata wai siejim haajem. Mag jaar chan hīsijō Hēwandamag jēwaag hāba biirdΛajem dijā chuk'u harr haawai sīi parhoobam degta hamach dārr habarmpierr hagdaujō hamach pastor dāi podpaajeejim haajem. Mag t'Λnarr t'um chi pastornaan Timoteoogta jaau pΛajim Pabloou.

Timoteon chadcha Hēwandam hiek hichig jaaupi jaautarr gaaita hogdΛba p'idk'anaa Pablo dāi k'apeer hajap'am hajim haju haai nΛm. Chadcha hich jōoi Pabloujā hi chig haba haajeejim (Fil. 2:19-20).

K'an jawaagta p'āji. Pabloou Timoteoog mag hēsap p'ã deepäitarran hi wawieg hajim; hirujā hīchab Cristo hiek hΛk'aajerr haawai hōor heejā hī jāga nΛrraju haai siejī ha jaaupāaig; mag nΛm dāi hīchab hich chi Timoteo Efesoom iglesia hee pastor harr haawai chi hΛk'a durrarr k'ΛΛn dāijā hirua jāga haju haai siejī ha wawieg. Mag Pabloou Timoteoog hich iglesia hee jāga haju haai siejī ha jaaupäitarr gaaimua hīs hewagjā maadēu k'ap'Λ haju haai nΛm jāga naaju haai nΛ maach iglesia (3:15).

Salud

1 ¹MΛΛn Pabloou, Jesucristoou hich hi jaaukm'iir jΛr hautarr. Hēwandam maach peerdΛ haumieu Cristo dāimua chogpäitarrauta pΛ hat'ee mag hēsap p'ã chirΛm Timoteo. ²Mag Jesucristo cha mua jaau chirΛmuata mag hatagjā hūu maach k'iir meeupiju. Maachdēu hi hiekpai hāba hΛk'a wēnΛrrΛm gaaimua pΛΛta mua mΛch chaajō hārrcha hig chitΛm. Maach Haai Hēwandamag jēeunaa maach Pör Jesucristoogjā jēeu chirΛm, pΛ dau hee haug k'aug paraanaa hūu wai nΛm dāi pΛ k'ōinaa wai wēnΛrramk'iir.

Chad k'abam hiek jaau nλm gaaimua Pabloou hiek t'eeγ jaaupäitarr

³Har na mλch Macedoniaag maagpaawai mλchdëu pλrλγ jaau chirarrjō, hich jāig Efeso p'ōbōr heepai chirsí, jāg sīi sëuk'a nem hagchajã k'aba jaau wënλrrλm k'λλnag tag jāgλm hiek jaaupiba Haag. ⁴Hoob sīi jāg hamach jōoin higwia hamau waaujerr higp'ōbaadëmjä warag hag gaaipai par hamach hip'it'ur pλa chλuu hapim hamag. Jāgλm hiek jaau nλmuan sīita warag hōor hee hiek pōm maadëujã k'augbata hap'i sim. Sīi hōor k'ūgur p'ë wai nλmua warag hōrag Cristo hiek hλk'api haujujã k'īirjubata nλm, Hëwandamau maachig jaau simjō hamachigjä hagjō jaau simjä k'augbamjō. ⁵Mua pλrλγ mag jaaup'i chirλmλn, hich mag wënλrraju k'āyau warag chik'am k'a k'ōsi hamk'īirta mag ham wawibá ha chirλm, magbaawai hamau hagdaujō hō hajap'anaa nem k'aigba waujujã k'īirjuba sīi t'ārauchata Cristo hiek hλk'amk'īir. ⁶Mamλ har chi sëuk'a nem jaau nλm k'λλnau magba, warag k'īirjug chaur k'īirjuwia sīi parhooba maadëu nem higmap'amλgta hee t'λnarram. ⁷Mag wënλrrλmta hamaun hōrau jā hamachig hamta Moiseeu p'ā pλatarr hiek jawaagjä chi machnaanau hapim k'ōsi nλm. Mamλ mag hamachdëupaijã nem jaau k'aug nλm hanλmta, hamachdëu jaau wënλrrλmjã k'augba nλm.

Chijã k'λλn hat'eeta Hëwandamau ley deejī

⁸Jāg Hëwandamau Moiseeg ley p'āpitarran chadcha chi hajap'amλu. Mamλ hīchab maadëu k'ap'λ haju haai nλm, chijã k'λλn hat'eeta Moiseeu mag p'ā pλajī. ⁹¿Pārau k'īirjuawai nem hajap'a waaujem k'λλnag tag nem waupiba Haagta Moiseeu mag ley p'ā pλajī? Mag k'abam. Moiseeu mag Hëwandam ley p'ā pλatarran, har nem jaau nλmjã hūrba warag chaur hλk'a hλk'a sierrjëm k'λλn hat'eyau: nem k'aibag sīi pekau waujupai k'īirjuajem k'λλn hat'ee; har Hëwandam hōgk'abanaa hi hiekjä hλk'aba, warag hi wau hiek'ajem k'λλn hat'ee; har hamach dënnaanjä wir haig t'ōojem k'λλn hat'ee; maimua har t'um chik'am juau t'ōojem k'λλn hat'eeta p'ā pλajim. ¹⁰Lein hīchab har dich hōor k'abam dλita k'apes haajem k'λλn hat'ee; har dich k'amannaan happaita hλλin dλīmjō, wa hλλin k'āijã hamach happaita hemk'oooin dλīmjō haajem k'λλn hat'ee; har hajués hōor pλrnaa hamach hat'ee p'idk'amk'īir dλr harrjem k'λλn hat'ee; sëunemk'am k'λλn hat'ee, maimua har chad k'abam nemta chadam hiek gaai t'λ hiek'a sierrjëm k'λλn hat'eeta p'ā pλajim. Hajapcharan lein har t'um Hëwandamau hich hiek gaai nem hajap'amta waupi jaau sim hipierraa k'aba, warag nem parhooba wau wënλrrλm k'λλn k'aibag waumk'īirta p'ā pλajim. ¹¹Mua mag nem hajap'amta waupi sim ha chirλm chan mλch hiekpaijã k'aba, jāan hich Hëwandam hōor dλi hajaug k'itλmuata mλrλγ jūrr jaaumk'īir jaautarrau. Magua mua maach peerdλajem hiek jaau chitλmpierr hich magta jaau chitλm.

Hich peerda hautarr paar Pabloou Hēwandamag h̄lu hajim hatarr

¹²Maach Pör Jesucrstoou hich hi jaaumk'īir m̄ach jar hautarr paar hirig h̄lu hajim ha chir̄am. Hichdēuta h̄lu m̄ juapá jāppibarmjō habarm mag hich hiek jaaumk'īir. Hirua hoowai mua hich p'idag gaai hogd̄aba chitaju k'ap'ʌ s̄ierr haawai m̄ag p'idag m̄ar̄ag deejim. ¹³Muan warran Cristo hēugar k'aigba hiek'a chitajim; magna hi hiek h̄k'a n̄am k'ʌn k'aibag wawaag ham hēudeejā hēk'anaa hich Cristo t'ārcha t'ārt'ārnaajā h̄ichab hi wau hiek'ak'a haajeejim. Mag chitarr h̄aba, Hēwandamau m̄ dau haug k'augjim, hagt'a hi hiek h̄k'aba chir̄am gaaimuata m̄ach mag chitamjā k'augba chitaajerr haawai. ¹⁴Jūrran mag chitajieb mama, maach Pör Hēwandamau h̄lu magamjā higba m̄ach k'aibag t'um chugpatarr haawai h̄aba Jesucristo hiekpaita h̄k'a chitam. Magua h̄isin mua hi k'ōsinaa m̄ach k'apeenjā t'um h̄aba daupii chitam, har chadcha hi hiek h̄k'a n̄am k'ʌnau haajemjō.

¹⁵Dich hin hiek'ōoin t'umaam k'ʌnau k'ap'ʌ haju haai n̄am: “Jesucristo m̄ag jēb gaai bēewain pekau paraam k'ʌn peerda hawaanta bēejim.” Ma chan s̄euk'aawaijā k'abam. Warran m̄an m̄achta h̄ārcha pekau p̄om chitajim, tagam k'ʌn k'āaijā. ¹⁶Mama mag m̄achta hatcha nem k'aibag chitarr haawaita Hēwandamau warag m̄ dau haug k'augam k'ōsi dau haug k'augjim, m̄ magbarm gaaimua t'umaam k'ʌn nem k'aibag s̄isid hawiajā magam higba, Hēwandamau hamagjā “Mua p̄ar m̄achig bēeta hoo chir̄am p̄ar peerda hawaag” ha sim k'ap hamk'īir. Magua hewag pawiajā hamau m̄ dēnjō h̄k'am̄an, h̄lu peerda n̄aisiewai Cristo d̄ai hamach hich mag n̄aisiju k'ap haju. ¹⁷Maguata t'umaam k'ʌnau Hēwandampaita t'ō hiek'aju haai n̄am, hichta hich mag Rey chaark'a sierraawai. Hichta h̄aba t'ōjā t'ōba, hich mag sierr̄am warrgarwe. Hí p̄od maadēu hooba haajem. Hichta h̄aba Hēwandam charau. Hichdēupaita nem t'um k'ap'ʌ sierr̄am. Maata maach Hēwandamau.

¹⁸Hajap chirá Timoteo. P̄ata m̄ach chaaijō wai chitaawai mua p̄ar̄ag jaauk'im: Na har Hēwandamau k'apeenag hiek'apibaawai p̄a higwia jāga p̄a p'idk'aju haai chirá ha jaautarrjō, hich jāg Cristo hiek maachdēu h̄k'a n̄am gaaita hub̄anaa, nem k'aigba waujujā k'īirjuba, warag maach Hēwandam hiekta jaubá, s̄ii meeuk'a jāau n̄amjō nem p̄a chuk'u. ¹⁹Pua k'ap'ʌ chir̄am, maach k'apeen h̄aur k'ʌnau hamachdēu nem hajap'am wauju haai n̄am k'ap'ʌ narrta warag chaaur k'īirjuwia ya h̄is parhoobata wēn̄arr̄am. ²⁰Magta hajierram maach k'apeen Himeneo Alejandro d̄ai. Maguata hamau deeu hewag k'īirju n̄am hora mua warag meperagta ham t'as̄iebar̄im, ham d̄ai hichdēu hampier hamk'īir; hamach d̄ai jāgbaawai hēudee tag s̄ii Hēwandam d̄ai hib̄ar wau n̄amjō hi d̄ai jāgam hugua.

Jāga haju haai n̄ Hēwandamag jēeu n̄am haig

2 ¹Keena, mua p̄arag jaaum hig chir̄aman m̄agau: Hōor t'um m̄ag jēb gaai t'ʌn̄am k'ʌn kōit Hēwandamag jēeubat. Mag jēeumamua nem t'umaam

paarjã hîchab hirig hãu hajim habat. ²Presidentenaan kôit jëeunaa hîchab tagam k'ΛΛn t'um chi t'et'emnaan maach pörk'a t'ΛΛm k'ΛΛn kôitjã Hëwandamag jëeubat, maach t'um hãba k'ôinaa wënΛrraag. Mag warag maadëu jëeumamua hirig: “Hëwandam, pua hamag k'îirjug k'ap'Λ hapibarju, nem hajap'a waumk'îir” ha jëeuju haai nΛm. Pãrau magta jëeumΛn, Hëwandamau hamag k'îirjug hajap'a deebaawai maach t'umaam k'ΛΛnta honee nΛm d̄i k'ôinaa wënΛrraju, Hëwandamau k'ôsîm nemjã maachdëu waum haig wauju hayaa. Maagwai mag Hëwandamau k'ôsîm nem wauwajjã bigaaum k'ΛΛnau magΛm habaju. ³Pãrau mag t'umaam k'ΛΛn kôit jëeu nΛmΛn magan hãu k'ërΛm. Mua pãrag mag jëeupi chirΛmΛn, Hëwandam maach peerdΛajemuajã hich magta hichig jëeupiejeewaita mag jaau chirΛm. ⁴Hiruan t'umaam k'ΛΛnag chadcha hichdëu maach peerdΛ haajem hiekta k'ap'Λ hapim k'ôsî sim, mag k'ap'Λ nΛisiewai t'umaam k'ΛΛnau hamach peerdΛju haai nΛm ha k'ap hamk'îir. ⁵MamΛ mag maach t'umaam k'ΛΛn peerdΛ hawaag hichta Hëwandam hãbpai sierraawai hîchab maach dich pekau gaaimua Hëwandam warp narr k'ΛΛnta deeu hūmaai hi d̄i k'ôinaa wënΛrrapiejemjã hagjõ hãbpai sierrΛm. Mag woun hich Jesucristoou. ⁶Mag t'umaam k'ΛΛn peerdΛ hawaagta hΛdΛraa hich t'ôopijim, magbarmua Hëwandam d̄i mag pekau gaaimua hiekk'ôr pöm narr t'um hichdëupai p'ag hõbeerpÿyaag. Mag Jesús t'ôotarr gaaimua maadëu k'ap'Λ nΛm, chadcha t'umaam k'ΛΛnta Hëwandamau peerdΛ haum k'ôsî sim. ⁷Hich magtarr jaaumk'îirta hichdëu cha mΛ jΛr haujim, hich hiek jaajemk'a hawaag; mag jaau chitΛmua judionaan k'abam k'ΛΛnagta jãgata chadcha Cristo maach t'umaam k'ΛΛn kôit hich t'ôopitarr haawai maadëu hi hiek hãk'a wënΛrraju haai nΛm ha jaaumk'îir. Mag chadcha hi hiek hãk'a chiraawai bΛΛrjã sëuk'aba mag hiek'a chirΛm.

⁸Maguata muruan chi hãk'a durrum k'ΛΛn nΛnΛidΛmpierr Hëwandamag jëwaag hãgt'aag jua jΛrk'aawai chi hemk'ooinauta Hëwandamag hiek'amamua jëeupi chirΛm. MamΛ mag Hëwandamag jëeu nΛmua hãgt'aag jua jΛrk'a nΛm k'ΛΛnjã pekaúa jua p'Λis meu sîsidΛm k'abam; hag'ta dich k'apeen d̄i k'ãijã meeuk'a nΛrrjëena dich k'apeen d̄i hipeer hahaujã k'abata Hëwandamag jëeubat.

⁹HΛΛinagjã mua mag chirΛm: Pãach chihõowai hoob hat'uu chihõomiet; hagpierrpaita chihõobat. Hoob sîi nem hatcharag hõor dauderra pör megmiet. Hoob chihõo hooimΛ sîi p'up'up p'îr dënpa k'ãijã pör hee p'îk'a jūamiet; hoob k'ajūa k'ãijã nem parhëpagk'am jūamiet, magΛm gaaimua hõrau pãachig heerpapaad ham hugua. ¹⁰Magju k'ãyau chadcha hΛΛin Hëwandam hiek hãk'anaa hirigpai jëeu wënΛrraajem k'ΛΛnau haajemjõ, nem hajap'a wau nΛmuata pãach higpiju hawiajã pãach hëugar hig hiyΛΛ hapibat. ¹¹HΛΛinan culto hee weetwajjã, Hëwandam hiek jaubaadeewai sîi k'îiuta hür hohoodõ haju haai nΛm, hamachdëuta jaau nΛmjõ sereubaadëp k'aba. ¹²Mua hΛΛinag chan culto hee hõor k'apanag hee Hëwandam hiekjã jaaupiba, ni hamachta hemk'ooin k'ãijã hãrpai hapiba chirΛm. Magju k'ãai sîi warag k'îiuta Hëwandam hiek hür hãrrjëe hawi hõbërju haai nΛm. ¹³¿K'an jãgwia mua mag chirÁ? Mua mag chirΛmΛn, warrcha maach hompaawajjã Adanta nacha Hëwandamau hompaawia jürr hëudechata

hΛΛi hompaatarr haawaita mag chirΛM. ¹⁴Maimua hīchab k'īir heyaa habat k'aita nacha dōsātau k'ūgurjī: Adán k'abajim. Chi nacha k'ūgurwia pekau hee burrtarran Eva hajim. ¹⁵Hichta nacha mag pekau hee burrtarr gaaimuata Hēwandamau hirig, “PΛ chaai hoogpaawai hich jāg pΛ gaai machag hāwat hΛrraju” hajim. Magjieb mamΛ hirua Hēwandam hiek t'āraucha hΛk'a hΛrrΛMΛN, hijā hīchab hemk'ooijō peerdΛju. MamΛ mag nΛM dΛi t'umaam k'ΛΛN k'a k'ōsinaa, Hēwandamau k'ōsi sim nempaita waunaa, hīchab hich hΛrrΛmpier haggpierraa hΛrraju haai sim.

Iglesia heem chi pōrnaan jāga wēnΛrraju haai nΛ

3 ¹MΛgΛM hiek chan sēuk'aawai k'abam keena: Hāb k'āijā hichta Hēwandam hiek hΛk'a t'ΛNΛM k'ΛΛN pōrk'am k'ōsi k'īirju sim k'ai, magan hagchata k'īirju sim, p'idag hajap'am gaaita pΛrju k'īirju sīewai. ²Mag chi p'idagjā hajap'am haawai mag chi hΛk'a durrum k'ΛΛN pōrk'ajujā hīchab woun parhoobam k'abata hig sim. Magba hak'iin, hōor dak'īir parhooba haawai jūr hichigpata bigaam k'ΛΛnau hiek'ak'a haju. Mag ham huguata mag chi pōrk'a simΛN, hΛΛi hābpaita paraa haju haai sim. Sīi donjō parhoob nem wauba, k'īirjug paraanaa hajap'ata nΛrraju haai sim, hich wau hiyΛΛ ham hugua. Magnaa hīchab hōor bēewaijā hich deg jēerpim k'ōsi jēerpinaa Hēwandam hiek hōrag jawaagjā nem jaau k'augta haju haai sim. ³Chi pōrk'a sim k'Λ chan hoob mag nag pignaa, hich k'apeen dΛijjā k'ujΛrnem haju k'aba, ni sīi nemdam bΛrΛΛM wau nΛM paarjā hāba p'atk'onta hauju k'īirjubaju haai sim. Magju k'āai, t'umaam k'ΛΛN dΛi hō hajap'anaa k'ōinaata nΛrraju haai sim, ni p'atk'on hichdēu hau sim hatchajā warag paarpaju k'īirjuba. ⁴Dich degam k'ΛΛN dΛi t'um dich nempa hajap'a haairaanaa dich chaainjā wawik'aju haai sim, dich hipiirraanaa dich hōk'ō bāaumk'īir. ⁵Hābmua k'āijā pōd hich chaainpaijā wawie meraa sim k'ai, magan čjāga hōor k'apanaa Hēwandam hiek hΛk'a t'ΛNΛM k'ΛΛN hajap'a wawī wai nΛrraju k'ai? MagΛM k'ΛΛnau pōd Hēwandamau hig simjō habaju. ⁶Mag chi Hēwandam hiek hΛk'a durrum k'ΛΛN pōrk'apieg chan har hewaa Hēwandam hiek hΛk'a sīsīdΛM k'ΛΛN jΛr hauju k'aba nΛM, heeu magba hak'iin hichdēupai hiita wajapcha chiraawaita hi jΛr hat'am hawia hich t'ō hiek'aduk'am. Magbaawai mepeer hatarrjō hichdēupaita Hēwandamag wir haig hich k'aibag waupiju. ⁷Meperan hāba hōrag pekau waupijuuta hēk'a sierraawai bΛrΛr habarm gaaimua chi pōrk'a nΛM k'ΛΛN hēugarta Hēwandam hiek hΛk'aba haajem k'ΛΛnag k'aigba hiek'apim k'ōsi haajem. Maguata mag chi pōrk'a nΛM k'ΛΛnan har hΛk'aba nΛM k'ΛΛN daarjā hagchata wēnΛrraju haai nΛM.

Chi pōrnaan juag hoojem k'ΛΛnjā jāga wēnΛrraju haai nΛ

⁸Mua hīchab pΛrΛg jaauk'im, jāga haju haai nΛ chi pōrnaan juag hoojem k'ΛΛnjā: Hamjā hīchab t'umaam k'ΛΛN daar k'ajap'ata wēnΛrraju haai nΛM, hamach hēugar chik'amnau hīgk'am hugua. Hiek hābata haju haai nΛM, hiwiir hābamΛg nem mag hawia jūr deeumΛg k'īet jajaau haba. MagΛM k'ΛΛN chan hīchab nag pigjā k'aba, ni sīi nemdam bΛrΛΛM wau nΛM paarjā hāba p'atk'onta hauju k'īirjubaju haai nΛM. ⁹Magju k'āai maach peerdΛajem hiek cha maadēu

heeu k'augbarmta warag hogdaba hlk'anaa hichab Hēwandamau nem waupi jaau simpai wau wēnarram haawai, gaai k'aibagjā chuk'u honeeta wēnarraju haai nam. ¹⁰Magua mua parag mag chiram: Chi pōrnaan juag hoomk'iir hōor hig nam k'ai, nacha hamau wau namjā hoonaa t'ūr hajap'a p'aabarmjō bēgōhne bālrjā k'aigba k'aba hōbēbaawaita mag chi pōrnaan juag hoomk'iirjā jar hauju haai nam. ¹¹Ham hālinjā hichab t'umaam k'ān daar hajap'ata wēnarraju haai nam, sēunem nem hīgk'aba, ni nem waauwaijā sīi don hālinjō parhoob nem wauba. Hichab hamach jaai happai hoonaa, nem waubaadēmjā hōpāiba hich mag werba sīsiu haju haai k'aba nam. ¹²Har mag chi pōrnaan juag hoo nam k'ānan hāi hābpaita paraanaa hichab hamach chaainjā t'um hamach degam k'ānpa haairaa haju haai nam. ¹³Pua k'ap'ā sim, har hamach pōrnaan juag hoo nam k'ānau hajap'a ham juag hoowai, bigaam k'ānagpa warag hamach daupii hapinaa hichab hamachdēu hlk'a nam hiekjā warag hōgk'aba jaau k'ap'ā hōrag jaajem.

K'an jawaagta Pabloou mag hēsap p'ā deepāijī

¹⁴Timoteo, mua jōpcha pā hoon maju k'iirju chiram. Maagwai parag k'ap hamk'iir mag hēsap p'ā deepāi chiram. ¹⁵Mā da barba hawiajā ya pua k'ap'ā sim, jāga wēnarraju haai nā Hēwandam hiek hlk'a k'it'ēm k'ān. Mag hi hiek hlk'a durrum k'ānta t'um maach Hēwandam chi hiwam chaainau. Mag hamachta Hēwandam chaain haawai, bit'urgam k'ānagjā parhooba hamach hichaur jaaupimaaugau, chadam hiek hamachdēu hlk'a namta hich jāg warm k'ānag hamach hādār deeba jaau durraajem. ¹⁶Mag hiek warrgar t'umaam k'ānau k'augba haajerra hīsin maadēu dawaa hoo nam, hich Hēwandamau maachig k'augpitarr haawai. Mag maachig k'augpitarr hiek'an magau:

Cristo Hēwandamk'a simta maach t'aabaajemjō mag jēb gaai t'aabachēwia, maach wounaan k'iir t'egwia, mag jēb gaaim k'ānag hich hoopien bēejim.

Maimua meewia Hēwandam Hak'arau deeu hi p'iriu hat'amua chadcha hī pekau chuk'u k'itam ha k'augpijim hōrag.

Mag jēb gaai sieichēwia hirua nem wautarr t'um Hēwandam chognaana hāgt'armua hoojierram.

Maimua hamach haar pabaimaawaijā sīi honee hamach jua hee baarpi haujierram.

Magtarr, durr warp'am magwe haaidā jaupāiwia meupierram k'ānau k'ak'apdō t'ānam dāi hichab durrpier hi hiek hlk'a durrum k'ān nānāidam.

Hāaur k'ānau Hēwandam hiek hamachdēu hlk'atarjā hisegju

4 ¹Māmā Hēwandam Hak'arau k'apeenag jaupibaawai jaautarr gaaimua pua k'ap'ā sim, mag hatag paawai hāaur k'ān hi hiek hogdaba hlk'a wēnarraju haajerr k'ānta mag hiek hajap'am hisegwia jūrr parhooba dōsātau nem jaupi sim jaau namagta hee hajurau. ²Magp'ōbaadēman hajap'a Hēwandam hiek jaau nam hanamta hamachdēu jaau namjōjā k'aba,

sii parhoob nam waunaa süek'a nem hīgk'a sierrjëem k'ΛΛn hiekta hürm k'öchk'ak'a hajurau. MamaΛ har mag süek'a nem jaau wënarraΛm k'ΛΛnaun k'ap'Λ nam, hamachdëu chadcha nem hagcha jaauba nam. MamaΛ hich mag jaau k'aug naawai hamachdëu mag süek'a nem jaau wënarraΛmjä ham gaai mas k'aba nam. ³Chi mag parhooba nem jaau wënarraΛm k'ΛΛnaun hΛΛi haupiba jaaunaa hΛΛinagjä jaai haupiba jaau nam dΛi hichab nem parhoobajä k'öju k'abam ha jaaujem; majä parhooba k'ömk'iirta Hëwandamau nem t'um wautarr haawai maach mag chadam hiek k'ap'Λnaa hΛk'a durrum k'ΛΛnaun warag hirig hagΛm paarjä hΛu hajim hanaa k'öju haai namta mag jaau nam. ⁴Hëwandamau nem wautarr t'um hajap'ΛmΛu. Maguata maadëu Hëwandamag jëeuwia, hirig hΛu hajim hanaa, bΛarjä nem hisegba k'öju haai nam. ⁵Mag hichdëu nem k'ömk'iir deetar t'um hichdëujä chi hajap'ΛmΛu ha jaautarr haawai, hinag hawia k'öbaju haai namjä haba, warag hirig hΛu hajim hanaata k'öju haai nam.

Jesucristo chog chi hajapcharam k'amk'iir Timoteo wawitarr

⁶Timoteo, maach k'odnaanag pua magta jaau chitΛmΛn, pΛ Jesucristo chog chi hajap'amk'a chirΛm. Mag hamΛn, pΛΛn hichab jua t'eeg chirsiju, hiek hajap'am pachdëu hΛk'a chirΛm jaau namta t'ach k'ö namjö pΛaba jaau chitΛm gaaimua. ⁷Hoob sii jäg warrgar hamach jöoin nem hīgk'aa haadëmjä maadëu k'augba warag pΛa chΛuu haajem k'ΛΛn hiek hür chitam. Mag k'äai Hëwandamau pachig narraipi simjöta hagcha narraju hëk'abá. ⁸Sii k'apá jäpaagpai nem wau namΛn hΛu sim. MamaΛ Hëwandamau nem k'ösimpai wau namta nem t'umaam hat'ee hajapcha sim. ¿K'an jägwi mua mag chirΛ? Mua mag chirΛmΛn, mag jëb gaai nΛwejä hirua nem k'ösim waauwai maach k'iir honee hapinaa hichab mag hatagjä maach k'iir meeupiju haawaita mag chirΛm. ⁹Cha mua mag chirΛmΛn chadcharam hiek'au. Maagwai t'umaam k'ΛΛnau hΛk'ak'iin hΛu hak'am. ¹⁰Mag mag jëb gaai nΛwejä Hëwandamau maach dΛi hajap'a haju k'ap'Λ naawaita, hich jäg t'et jaau namua, hi hiek hōrag hΛk'apiju hëk'a durrumua, hichab chik'amnau maach hīgk'abaadëp'Λmjä magΛm higba, warag pëdurraajem. Chadcha Hëwandamta hāba t'umaam k'ΛΛn peerdΛajemΛu, pari hajapcharan har hich hiek hΛk'a durrum k'ΛΛn dënpai mamaΛ.

¹¹Cha mua pachig jaau chirΛm hiek hamag mΛ himeerba jaaunaa hichab pachdëu jaau sim hipieraa hapibá. ¹²Pach hëwanaa chirawai jöoinagpa pöd mag jaauju k'aba chirΛm hawia, hoob hadΛΛr hamag pach k'a hisëe hapim. Mag pach k'a hisëe hapim hugua, t'umaam k'ΛΛn daar hagpierraa chitá; maagwai chi hΛk'a durrum k'ΛΛn heejä jöoinaupa pach mag hoowai hichab jägata hamjä wënarraju haai nΛ ha k'ap haju. Magnaa t'umaam k'ΛΛn k'a k'ösinaa Hëwandam hiek pachdëu hΛk'a chirΛmjä hogdΛba hΛk'a chitá. Hichab pach hiek'aawajjä, nem hagchata hiek'a chitam dΛi pachdëu nem jaau chirΛmjä sii par hiiupai k'aba pachdëu jaau simjöta habá t'umaam k'ΛΛn dak'iir. Hoob pachdëu nem jaau chirΛm hichaur nem bΛΛr habarm gaaimua k'äijä pekau paarpa chitam. ¹³MΛ bar nam hora, t'umaam k'ΛΛnag hamach jägΛucha hürmk'iir, Hëwandam hiek

p'ã sísidam gaai hãiba t'ãrbá. Mag t'umaam k'alan jãg daar t'ãrwia hich hag hiek'aupai ham wawimamua hamag hajap'a jaabá. ¹⁴Pachig mag p'idk'amk'iir k'abajieb, har nacha Hëwandamau k'apeenag jaauipbaawai mak'alanau pa higwia jürr chi pörnaanag jaautarr. Magbaawai hajim, har hamau pa hãr jua hausüubarmua Hëwandamau hich jua t'eeg paag deetarr. Mag p'idk'amk'iirta mag jua t'eeg pachig deetarr haawai hoob sü hich jãg par wai chitam.

¹⁵Timoteo, Hëwandam hiek jaau nam gaaita warag pach t'ierrpamam t'umaam k'alanau hoomk'iir, cha mua pachig jaaubarm t'um k'iirjunaag hag gaapai chirsí. ¹⁶Pachdëu jaumaajem hiekpai hajap'a k'iirjunaag k'iir k'ap'ã chitam dãi warag hich hag hiek gaapai hãk'a chitamua hubã chitã. Pua chadcha cha mua jaau chiramjõta hamãn, magan pach peerda chirsim dãi hichab bigaam k'alan har pach hiek hür durrum k'alanjã hãu pua ham peerdapi hauju.

Jãga haju haai na Cristo gaaimua maach k'odk'a nam k'alan dãi

5 ¹Pach k'ãai jöoinag hoob meerrau hiek'am. Hamag meerrau haju k'ãyau, pach hayagta hiek'a chiramjõ hit'üu hiek'amamua warag ham wawibá. Pachjõ chaainpaim k'alanjã pach k'odnaan k'aba hawiajã pach heeugpeen k'ã hãbam k'alanjõ jãsene habá. ²Maimua hüanaan dlijã pach hãd dãmjõ hanaa chi daupeen dlijã pach hãp'ãlin k'ã hãbam k'alan dãmjõta habá, bãrjã ham dãi k'iirjug chaauraa haju k'iirjuba.

Iglesiaau jãga haju haai sã k'oopaa halin dãi

³Har k'oopaa hüanaan chadcha dau hap'ãl higju chuk'u k'it'ëem k'alan dãi hö hajap'anaa hamau nem hig namdam hau dedee habá. ⁴Mamã k'oopaa hüan hãb k'ãijã chaain paraanaa yëtonaan k'ãijã p'ë wai sim k'ai, magan chi chaainauta k'ap haju haai nam, hamachdëuta nacha hirua nemdam hig sim haudeeg garpapa haag. Hamau k'ap'ã haju haai nam, hich jãg jöoinau hamach dau hap'ãl bãauplitarrjõ, ya hamach dënnaan dau hap'ãl paawai jürr hichab hamach chi chaainauta hamach dënnaan chaain dau meraamjõ hoo wai wënãrraju haai nam. Dich dënnaan dãi magta hamãn, Hëwandamau hoowajã nem hajaug sim. ⁵Hãli har chadcha t'ãraucha Hëwandam hiek hãk'a simta k'oopawia hich happai higujã chuk'u sísiewain, "Higujã chuk'u harraawai tag k'ai jua nãbarju" hawia, hãba Hëwandamagta hedaram magwe jëu k'itaajem hichdëu nemdam hig sim hat'ee. Pãach hee k'oopaa halin magam k'alanagta nem deeb k'aba deejü haai nam. ⁶Mamã har k'oopaa hãli mag Hëwandamag jëubanaa sü warag Hëwandam hiek k'augbamjõ parhooba hichdëu nem k'õchagrierr nem wau simãg chan, parhoob nem deejü k'aba nam. Mag simãn Hëwandamau hoowai meeba simta chi t'õmjõ sim, hich pekau gaaimua. ⁷Har Hëwandam hiek hãk'a nam k'alanag t'um cha mua jaau chiramjõta hapibá, hamach dënnaan dãi. Maagwai ham hëugar chik'amnau jaau jaau habaju. ⁸Hãbmua k'ãijã dich k'odk'a simta dau hap'ãl k'itam hoo simjã mag hoowai warag gaai mas k'abamjõo sim wounan dãrrchata hö hãk'ãraa chirãm. Mamã hat'uucha k'aigba namãn, har

hamach chaain wa hamach dënnaan k'äijä dau hap'ΛΛ k'itΛm hoo nΛmta warag hoobamjō nΛm k'ΛΛnau. MagΛm k'ΛΛnau chan cha maadëu Hëwandam hiek jaau nΛm hΛk'aba nΛmta hamach hiiupaita hΛk'a nΛm hanΛm. Mag nΛm k'ΛΛnan har bΛΛrjā hΛk'aba nΛm k'ΛΛn k'äyaujā hatchata k'aigba nΛm Jōoi dau na.

9Mua pΛrΛg jaauk'im, chijägΛm k'oopaa hΛΛinagta pāach t'umaam k'ΛΛnau nem deeg ham t'Λr pāach hësap gaai p'ä siju haai nΛ. Pārau nem deegu k'ΛΛnan mΛgau: K'oopaa hūanaan sesenta añomua hΛgt'aagam k'ΛΛn har warrcha hamach jaai hautarr dΛipai k'oopawia tagjā jaai hauba nΛm k'ΛΛnpaiu. 10Magna hichab hamau nem hajap'am waajemta hooju haai nΛm, k'an nem hagā: ¿Hamach chaain hajap'a bāauk'ap'Λiwia jōoin hee hagpierra wënΛrrā? ¿Hōordam parhoobam k'ΛΛn hamach haig bëewaijā, hamach deg jëerpim k'ōsi jëerpinaa, ham dΛi hō hajap'anaa, hamach k'apeen Hëwandam hiek hΛk'a nΛm k'ΛΛn hat'eejā bΛΛrjā nem waumap'am haba sii nem par daúa hooba k'it'ëe haajë, ya “Maar jägΛm hat'ee k'aba nΛm” ha hiek'aba? ¿Hōor k'amor masi wa gaai masi k'äijā haawai, dau haug k'augwi dΛi nem par daúa hooba haajë? MagΛm happaijā k'aba, ¿tag nem parhoobamdau wau nΛmua hōrau ham hëugar hajap'a hig hiyΛΛ haajë? MagΛm nem t'um chadcha waaujem pāachdëu k'ap'Λ nΛm k'ai, magan hamau nemdam hig nΛmjā hoob sii par daúa hoomiet.

11Mama har k'oopaa hΛΛin hagt'a sesenta añojā barba nΛm k'ΛΛn t'Λr chan hoob jΛchag pāach hësap gaai p'ämiet; ham hagt'a k'a chaainaa sïsid haawai heeu deeu hūmaai hemk'ooïn k'irju p'ōbaadeewai jaai jΛrduk'am, Cristo hat'ee nem wau wënΛrrΛm gaapai wënΛrraju ha hiek'atarrjā k'irjuba. 12Magbaawai hamachdëupaita Hëwandamag hamach k'aibag waupimjō waupijurau, tag jaai jΛrba hāba Cristo hat'eepei wënΛrraju ha hiek'atarrta jaai jΛrbarm gaaimua. 13Chaaïnaam k'ΛΛn t'Λrpa pāach hësap gaai p'āk'a siumΛn, hamachig sii nem dedee haju k'ap'Λ hap'ōbaadeewai, sii warag k'usëugau dik'a p'ōbaadeewai, dipierr hōbër hōbër hap'ōbaadëm dΛi hichab k'usëugau dik'aju. Mama sii magpaijā k'abam. Magp'ōbaadëm dΛi warag nem hieknem nem higk'anaa, hōor hamach hap hiek'a nΛmjā hamach dΛita hiek'a nΛmjō bigaau naawia chik'am hipeermie hat'aadëp'Λm dΛi, hiek'aju hayaa k'abampata hōor jΛg daar hiek'aa k'augjurau. 14Hāb k'äijā mag nΛrram hugua, har jaai hauju hayaam k'ΛΛnan muan waragta jaai jΛrpim k'ōsi chirΛm. Magbaawai chaain paarpawia, hich jaaijā hichdëuta k'ap'Λnaa, degam nemjā hichdëu t'um k'ap'Λ sïsiwai, tag mag sii parhoobam k'ΛΛnjō nΛrrabajū. Magta hapim k'ōsi chirΛm, maach k'a huk'urm k'ΛΛnagjā ham hëugar k'aigba higk'apimaaugau. 15¿K'an jägwia mua mag chirΛ? Mua mag chirΛmΛn, cha mΛchdëu jaau chirΛmjō haba hawia ya hāaur k'ΛΛnau Cristo hipierrajā k'aba sii dōsätai k'ōsi simjō wënΛrraawaita mag chirΛm.

16Pāar hee Hëwandam hiek hΛk'a nΛm k'ΛΛn k'od hΛΛi hāb k'äijā k'oopawia k'itΛm k'ai, magan hamach chi k'odnaanauta wa chi chaain k'ΛΛnau k'äijā sii hamach paarmua bit'urgam k'ΛΛn juata nΛju k'äyau, hamachdëuta mag hūnanu nemdam higgarm t'um haudedee haag k'ap haju haai nΛm. Magba hak'iin, iglesiaauta mag higju paraam k'ΛΛnagpa

hoowai, jürr har k'oopaa hΛΛin chadcha higju chuk'u k'it'ëem k'ΛΛandamta hajappai haair haba, hamau nemdam hig nΛmjā pöd t'um dedee habaju.

Jāga haju haai nΛ dich iglesia heem chi pörnaan dāi

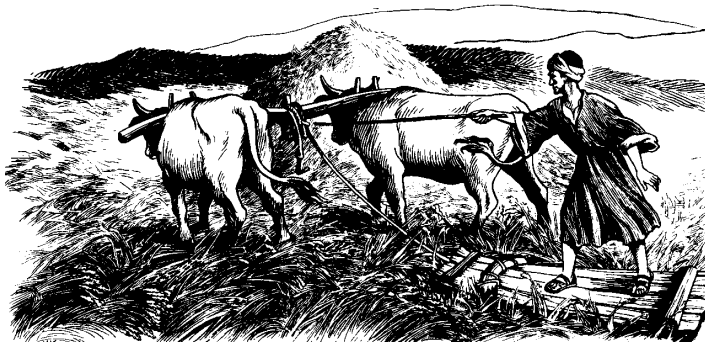
¹⁷Har hajap'a chi hΛk'a durrum k'ΛΛn pörk'anaa Hēwandam hat'ee p'idk'a nΛm k'ΛΛnan maadēu daupiinaa hamau nem hig nΛmjā k'ap haju haai nΛm, sīi hich jāg par p'idk'apiba. MamΛ hΛrcha mag daupiinaa hamag p'agju haai nΛmΛn, har Hēwandam hiek jaajem p'idag wai nΛm k'ΛΛnagta hΛrcha p'agju haai nΛm. ¹⁸¿K'an jāgwia mua mag chirá? Mua mag chirΛmΛn, Hēwandam hiek p'ā sim gaaijā, “Pach nemjüir dau bibt'ag deemk'üir p'ak hemk'öi p'idk'api wai chirΛm haig, nemjüir dau k'öm hugua hawi, hoob hi hi k'öörjΛ sūm” ha jaau sēwaita mag chirΛm. Maimua hich hag Hēwandam hiek gaaipai hīchab hagjō mag sim: “Har p'idk'a nΛm k'ΛΛnagan, hichiita ham p'idk'a durrum paar p'agab k'aba p'agju haai nΛm” ha sim.

¹⁹PΛ chirΛm haig woun hāb bēewi maach chi hΛk'a durrum k'ΛΛn pörnaan higwia hiwiir hābam hēugar k'āijā k'aigba nem hīgk'acheewai hoob hΛk'am. HΛk'aju hawiajā hamach chi hootarr k'ΛΛnauchata numiim k'ΛΛnau wa t'ärjupam k'ΛΛnau k'āijā bēewia jaubaicheewaita hΛk'abá.

²⁰MamΛ har warr hamach wēnΛrrajerrjō hagt'a hamach pekau hee wēnΛrrΛm k'ΛΛnag chan hoob hik'Λa hiek'am. MagΛm k'ΛΛnagan, t'umaam k'ΛΛn hābam haig biirdnaa mag t'um t'ΛnΛm dak'üir hik'Λaba hiek'amamua ham wawibá, mag hoobaawai tagam k'ΛΛnaujā högk'awia warm k'ΛΛnjō pekau hee burrm hugua.

²¹Maach Hēwandam dau na maimua maach Pör Jesucristo dau na muan pΛrag magta habá ha chirΛm. Hēwandam chognaan angelnaan hichdēucha jar hautarr k'ΛΛnaujā mua pΛrag mag chirΛm k'ap'Λ nΛm. Cha mua jaau chirΛmjō, chi mag pekau wau nΛm k'ΛΛnjā hoob sīi par daúa hoom. Pach dāi k'apeen hajap'am k'ΛΛnag hawiajā hinag chuk'u hiek'abá hamag.

²²Hīchab mua pΛrag jaauk'im: Pāach hee hāb k'āijā chi pörk'amk'üir jar hawaagpaawai, hoob sīi hajap'a hΛk'a sim hawia, parhoobam k'ΛΛn hΛr jua

(ITI 5.18)

hausiunaa hi kōit Hēwandamag jēwam, heeu magba hak'iin meraa pekau hee hich burrtarrjā jaauba, naspawiata k'aug hat'aawai, jürr pλch gaapata chik'am pekau t'aduk'am. Magam hugua, chi pörk'amk'tiir hōor jλr hawaagpaawai hajap'a hoo nλλnaata hi hλr jua hausiunaa Hēwandamag jēeubā hi kōit. Naspawia k'aigbajim ham hugua hajap'a k'tiirjunaata nem waubā.

²³Mua mag chirλm haig chan mag sīi bλλr habarm gaaimua chik'amnag pλch jaaupim hugua hawi pöd vinodamjā döba, pλ sīi hich jäg dö happaita dö chitaju haai sim haba chirλm. Mua k'ap'λ chirλm, bi machgaujā hλiba hagagai haajem. Pλch jägbaadēp haajem hλupamk'tiir, dö happai döba hīchab vinodamjā bλchk'un döbarp'λ chirá.

²⁴Pua k'ap'λ sim hīchab, k'ar maach k'apeen hamach nem k'aigba wau nλm gaaimua, hamachig jēeubamta warre merag chuk'u hamachdēucha jaau nλmjö, dawaa deelum k'λλnau hoojem. Mamaλ k'ar chan ham mag hamach pekau hee wēnλrramjā bigaaum k'λλnau chan k'augba, mλg jēb gayan hich mag sīsiejem. Mamaλ hichiita mλg hatag Hēwandamau t'umaam k'λλnag k'ap hapiju. ²⁵Hich jägau hīchab nem wajap'am wau nλmjā. Maadēu dau daau nem wau nλm, wa mag dau daau nem wauba hawia k'aijā, hichiita Hēwandamau t'umaam k'λλnag k'ap hapiju mλg hatag.

Chi chognaanau jāga haju haai nλ hamach patronnaan dāi

6 ¹Har sīi chik'amnaan chogk'a par p'idk'a nλm k'λλn, pāach patronnaan daupii habat, mag hoowai bigaaum k'λλnau Hēwandam higwajā k'aigba hiek'aba ni maachdēu nem jaau nλm hēugarjā k'aigba hiek'am hugua. ²Pāach chi chogk'a nλm k'λλnjā pāach patronnaan Jesucristo hi hλk'aaajem k'λλn k'ai, hoob pārau pāach hōdegpai, “Jāk'λλnan hīchab Jesucristo hiek hλk'aaajem k'λλn haawai jāk'λλnau chan marag bλλrjā magju k'abam” hawia, “Marau ham hōgk'abam” ha hiek'amiet. Mag k'āyau hante Jesucristo hiek hλk'a nλm gaaimua pāach k'odnaan haawaita ham hat'ee hajapcha p'idk'aju haai nλm, hamjā hīchab Hēwandamau daupii p'ē wai sim k'λλn juagta pārau hoo naawai.

Timoteo, hamag cha mua pλchig jaau chirλmjöta t'umaam k'λλnag jaaunaa pλch hipierraa hapibá.

Hēwandam hi k'ap'λm hanλmta parhoob nem jaaujem k'λλn

³Hābmua k'aijā pāar haar barwia Hēwandam hi hawia jaaubaimam, mamaλ mag hirua jaau nλrram jürr maach Pör Jesucristo hiek chi hajapcharamjöö k'aba, ni maachdēu jaau wēnλrraajem dāi harjööjā k'aba sim chan, ⁴magan mag wounau chan hichdēu jaau nλrramjā bλλrjā k'augba simta sīi hich t'öwiata mag nλrram, hichdēu k'ap'λ chirλm hamk'tiir. Mag wounan sīi nem hieknemta sim. Mag gaaimua hāba sīi hōor dāi magλm hiek higbaadēmjā pλaba warag harpaita hijējēbk'amua hichdēuta chik'am pödpλiju k'tiirjuajem, magλm gaaimua hamach hagiöm k'λλn hap'ajā jürr hichigta t'umaam k'λλnau hee hapim k'öchgau. Ya magbaadēmua hōbēr nλm: chik'am dāi k'tiir k'λλluk'a nλm, chik'am k'tiir hiek'a

nam, warmua dich dāi chadcha magba sim k'āijā dich garmuata chik'am hēugar k'aigba k'īirju nam. ⁵Magam k'alan chan meeuk'a chik'am hipeer hahau k'ap'ōbaadēmjä pām higba, hich mag sierrjēm, ya ham hamachdēu mag nem parhoob k'augba jaau namagta pōr haragpa nam gaaimua Hēwandam hiek chi hajapcharamta hiseg wai naawai. Ham k'īirjugan jāg Hēwandam hi hawia, hamachdēu jaau wēnarram gaaimuata sīi p'atk'on pōm hau wēnarraju k'īirju t'alam. Har sīi magam k'īirjug wai sīsidam k'alan dāi hoob k'apeerk'a chitam.

Sīi p'atk'onagta hee haajem k'alan

⁶Hēwandam hiek maachdēu jaau nam hōrau hūurwai jāg chi hūrm k'ōsi hūr nam k'alanagan chadcha hūma; hamagan mag hūrwia hāk'aawai p'atk'on pōm hau namjōta sim, majā har hamach nemdam wai nam dāipai honee durrum k'alanau mam. ⁷Warr maach t'aabaawaijā bālrjā juagam nem chuk'u maach hādaū maach t'aabatarr haawai, juagam nem pōm wai naawiajā maach meem hed pōd maadēu bāch'k'unpaijā nem harrju k'aba nam. ⁸Mam dich t'ach k'ōjudam paraanaa k'ajūa jūajudamjä wai nam, ya magdam dāipai honee naaju haai nam. ⁹Mam magba hāaur k'alan sīi p'atk'on pōm paarpajuuta k'īirju t'alam. Mak'alanun p'atk'onau haawai parhooba nem wau namuajā chadcha hamachdēu nem k'ōsim paarpajuuta hēk'aajerram. Mag nam gaaimua wounagamjō hadraata nem parhoobamagjä hamach bāyeu harrpi nam, mag p'atk'onagta hee t'annarr gaaimua naspawia hamachdēupai wir haig hamach k'aibag waupimjō Jōirau hamach hisegjūā k'īirjuba. ¹⁰Har chadcha p'atk'onag warpa nam k'alanun nem k'aigbamta k'īirpierr waujem, p'atk'on paarpam k'ōchgau. Hōor magam k'alan t'alam. Hāaur k'alanau mag p'atk'on paarpam k'ōchgau, nem parhooba wau namuata warag maach Hēwandam hiek hamachdēu hāk'a narrjā hisegjierram. Hamaun hamach p'atk'on paarpa p'ōbaadeewai hamach honee hajupii haajerram. Mam magamjä hichiita hich mag honee k'aba naajem.

Hajap chirá Timoteo

¹¹Mam pa Hēwandam hat'eeta p'idk'a siewai, hoob warm k'alanjō nem k'aigba wauju k'īirju chitam. Magju k'āai Hēwandam dau na hagchanaa hirua k'ōsimpai waubá. Maadēu hāk'a nam hiekta bālrjā hogdaba hāk'a chiram dāi t'umaam k'alan k'a k'ōsinaa hit'ūu ham wawibá. Mag hiek gaaimua pach dau hap'ā hawiajā hāwatnaa warag hōgk'aba pēnaa. ¹²Timoteo, Cristo hiek chaar maachdēu hāk'a nam gaaita hubanaa warag maach Hēwandam hiekta nem pa chāu jaaubá, sīi k'ajap meeuk'a jāu namjō. Tag maach meeba hich mag wēnarraju haar barjuuta hēk'abá, pach mam sēimamk'īirta warrjā Hēwandamau pach jar hautarr haawai. K'īir heyaa habá, har pachdēu hōor k'apan t'alam dak'īir mag pachdēu hāk'a chiram hiek chan hogdaba hich jāg hāk'a chitaju ha hiek'atarr. ¹³His mua mag chiram, Hēwandam hichdēuta nem t'alam t'um hiiupi wai sējem hag dau na,

maimua hīchab har maach Pör Jesucristo Poncio Pilato na t'umaam k'ʌʌn jāg daar hiita chadcha Hēwandam Hiewaau ha jaautarr hag dak'iirjā hagiō mag chiram. ¹⁴Cha mua pʌchig jaau chiram t'um hipierraa habá hich Hēwandamau k'ōsi simjō, bʌʌrjā nem chaauraapajā jaauba. Hich magta hajap'a chitá maach Pör Jesucristo bēe nam hora, ni hiwiram hābmuajā pʌchig pʌch k'iir naau hiek'lam hugua. ¹⁵Mag Jesucristo Hēwandamau bēepiju hed haadeewai t'umaam k'ʌʌnag warre dau daau hoopiju, hichdēuta hāba maach t'umaam k'ʌʌn wai dʌnaajeewai. Hichta hīchab mag jēb gaai reinaan t'um t'ʌʌm k'ʌʌn Rey hanaa hīchab hichta har hōor t'umaam k'ʌʌn pörk'a t'ʌʌm k'ʌʌn Pör charau. ¹⁶Hichta hāba warragarwe hich mag hiiu sierram, meejā meeba. Hichta sīi hatcha hich hararagau pōd hōrau hagag hooju k'aba sīi bʌʌmjō sim heeta sījem. Maach mag heegarm k'ʌʌnau chan ni hābmuajā dich daujadamau pōd hi hoojā hooba, ni hooju haaijā k'aba nam. Maguata hāba hirigta maach t'umaam k'ʌʌnau hich mag hee haju haai nam, hichta chí jua t'ierrk'a sierraawai. Maata maach Hēwandamau.

Jāga haju haai na p'atk'on paraam k'ʌʌnau

¹⁷Har p'atk'on paraam k'ʌʌnag, hamachta warm k'ʌʌn k'āaijā hʌrpai nam hawia wir haig hamach p'atk'onta t'ō hiek'apiba jaubá. P'atk'on pōm paraam k'ʌʌnjā bʌʌr habarm gaaimua deeu dau haug hee maju chan pōm k'abam. Maguata hāba haata k'iirjuju k'aba nam. Mag k'āai hāba maach Hēwandampaita hamag k'iirjupi jaubá, maach hʌu wēnʌrramk'iir hichdēuta maadēu nem hiigwaijā hō hāk'arag chuk'u deejewai. ¹⁸Hamag, bʌʌrjā hamach p'atk'on hīgk'aba warag haguata nem hajap'am waupi jaubá, hōor parhoobam k'ʌʌn dāijā hō wajak'a. ¹⁹Hamau magta hōor hat'ee nem hajap'am pōm wau namua gaai machag chuk'u p'atk'on dārrcha k'āijā werbamʌn, magan mag nam haiguin warre mag jēb gaaiwe hʌgt'archata hamach p'atk'on hāk'a p'iemamjō nam, hamachdēu hōor dāi mag nem wau nam jūrr Hēwandamau par hok'oopibaju haawai. Hajapcharan mag nam haiguin mag nem wau namua tag maach t'ōjā t'ōba haajem haar wētwi naaimajuuta k'iirju nam.

Pabloou hābmiecha Timoteo wawitarr

²⁰Timoteo, hābmiecha mua pʌrag jaauk'im: Hēwandamau pʌrag hich hiekta jaupitarr haawai pa p'idagan hāba hi hiek jaau namau. K'iir k'ap'a chitá. Hoob sīi jāg Hēwandam hi hawia hamach heepai bʌʌr habarm gaaimua hiek p'it'urg haadēp haajem k'ʌʌn dāi sīi par pʌch hip'it'ur hiyʌʌ chitam. Jāgam k'ʌʌnaun par k'augbamta k'ap'ʌm k'ap'ʌm hawia jāg sierrjēem. ²¹Hāaur har chí mag wēnʌrram k'ʌʌn hamachdēu mag parhooba jaau wēnʌrramagta hee ham k'ōchgau Hēwandam hiek chaar hamachdēu hāk'a narrrta hisegjierram.

Mʌk'ʌʌndam hajim pʌrag p'ā deepʌim hig chirarr. Pa kōit Hēwandamagta jēeu chirajem, pa hʌu t'ʌa wai nʌrramk'iir. Hayoo kakē,
Pablo